

Rewers: Stylizowane: fragment konturu mapy wybrzeża Polski oraz poniżej wizerunki ludzi z flagami, z dłońmi wzniesionymi w geście zwycięstwa. U góry półkolem napis: 1980 NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” 2005, centralnie logo obchodów rocznicy 25-lecia NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”.

Projektant monety: *Ewa Olszewska-Borys*

Monety

– 25-lecie NSZZ „Solidarność” –

nominał	200 zł
metal	900/1000Au
stempel	lustrzany
średnica	27,00 mm
masa	15,50 g
wielkość emisji (nakład)	4.600 szt.

Awers: U góry półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Z lewej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, z prawej strony napis: 200 / ZŁOTYCH. Poniżej orła napis: SOLIDARNOŚĆ. U dołu oznaczenie roku emisji: 2005. Pod lewą łapą orła znak mennicy: $\frac{m}{w}$.

Rewers: Na tle stylizowanego gołębia stylizowane wizerunki ludzi trzymających się za ręce. U góry półkolem napis: 25-LECIE, u dołu półkolem napis: NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”.

Projektant monety: *Ewa Olszewska-Borys*

nominał	2 zł
metal	stop CuAl5Zn5Sn1
stempel	zwykły
średnica	27,00 mm
masa	8,15 g
wielkość emisji (nakład)	1.000.000 szt.

Awers: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-05, pod orłem napis: ZŁ 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: $\frac{m}{w}$.

Rewers: Z prawej strony stylizowana dłoń w geście symbolizującym zwycięstwo. Z lewej strony ukośnie napis: NSZZ / SOLIDARNOŚĆ. U góry półkolem napis: 1980-2005.

Na boku: Ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: *Ewa Tyc-Karpińska*

Projektant rewersu: *Ewa Olszewska-Borys*

nominał	10 zł
metal	925/1000 Ag
stempel	lustrzany
średnica	32,00 mm
masa	14,14 g
wielkość emisji (nakład)	64.900 szt.

Awers: U góry z lewej strony półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poniżej wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Poniżej orła z lewej strony napis: 10 ZŁ. U dołu stylizowany fragment napisu: SOLIDARNOŚĆ. Niżej z prawej strony oznaczenie roku emisji: 2005. Pod lewą łapą orła znak mennicy: $\frac{m}{w}$.

Wszystkie monety emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

Monety zostały wyprodukowane w Mennicy Polskiej SA w Warszawie.

Skład i druk: *Drukarnia NBP*

W dniu 17 sierpnia 2005 r. Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety, upamiętniające 25-lecie NSZZ „Solidarność”, o następujących nominałach:

- 200 zł – wykonaną stemplem lustrzanym w złocie,
- 10 zł – wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze,
- 2 zł – wykonaną stemplem zwykłym w stopie Nordic Gold.

Solidarność – zwycięża również dzisiaj

25 lat temu, w sierpniu 1980 roku, stoczniowcy walczyli o godność i prawo do Wolności. Sprzeciw robotników wobec systemu komunistycznego był pierwszym impulsem do powstania szerokiego ruchu społecznego skupionego w ramach NSZZ „Solidarność” – ruchu, który wpłynął na rzeczywistość i zakończenie epoki zimnowojennej konfrontacji. „Solidarność” pozwoliła przełamać strach, podnieść głowy, zmobilizować miliony i natchnąć serca nadzieją.

Nie lękajcie się! – wołał do nas Papież Jan Paweł II. Wstaliśmy z kolan i upomnieliśmy się o swoje prawa, a ówczesne władze uświadomiły sobie, że wystąpiło przeciw nim oddolnie organizujące się społeczeństwo. To właśnie była „Solidarność”. Niespotykana od dziesięcioleci aktywność społeczna. „Solidarność” przez duże „S”, która przyciąga uwagę Europy i świata. Symbol, ikona rozgrywającej się na naszych oczach historii.

25 lat temu walczyliśmy nie tylko o lepszy byt, ale też o idee, o godniejsze życie, o wolność słowa, o społeczeństwo obywatelskie. Ducha nadziei i ducha walki nie zdusiły stan wojenny i krwawe represje. Wołaliśmy wtedy: Nie ma Wolności bez „Solidarności”! I wywalczyliśmy ją poprzez strajki i negocjacje – pokojowo. Wywalczyliśmy ją dla siebie i dla innych. Bo to właśnie Polski Sierpień odegrał kluczową rolę w obaleniu pojałtańskiego porządku Europy i otworzył bramy wolności w zniewolonych totalitaryzmem krajach.

Solidarność doprowadziła w Polsce do Okrągłego Stołu, pierwszych wolnych wyborów oraz pierwszego niekomunistycznego rządu. To była polska pokojowa droga do demokracji.

Solidarność stała się także przyczynkiem do obalenia Muru Berlińskiego, tzw. Jesieni Ludów roku 1989, i do rozpadu Związku Radzieckiego. Przemiany nastąpiły w całej zniewolonej komunizmem Europie Środkowo-Wschodniej.

Duch Solidarności jest potrzebny i dzisiaj. Są jeszcze miejsca, do których duch Wolności nie dotarł, i takie, w których został złamany przez postsowiecką dyktaturę. Zawsze jesteśmy blisko z tymi, którzy odzyskują Wolność. Niech Solidarność pozwoli podnieść głowy tym, którzy walczą o demokrację, swobody obywatelskie, wolne słowo. To właśnie testament Solidarności: Wolność!

Lech Wałęsa

Początek „Solidarności” dał strajk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, który wybuchł 14 sierpnia 1980 r., m.in. w obronie zwolnionej z pracy za działalność opozycyjną Anny Walentynowicz. 16 sierpnia strajk w Stoczni przerodził się w solidarnościowy protest kilkudziesięciu zakładów z Wybrzeża. Powołano Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, z Lechem Wałęsą na czele. Komitet przyjął 21 postulatów, w tym najważniejszy – o wolnych związkach zawodowych. 31 sierpnia komisja rządowa – pod presją fali strajków, ogarniającej cały kraj – podpisała pierwsze w dziejach Polski Ludowej porozumienie z reprezentującym strajkujące zakłady na Wybrzeżu gdańskim MKS. Gwarantowało ono powstanie niezależnych od władz związków zawodowych. Rozpoczął się 16-miesięczny okres działania legalnej „Solidarności”. W listopadzie po długich wahaniach władz została ona zarejestrowana w Sądzie Najwyższym, co było wydarzeniem bez precedensu w obozie komunistycznym. We wrześniu i październiku 1981 r. obradował I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”, który zatwierdził program i demokratycznie wybrał władze związku – Komisję Krajową i jej przewodniczącego, Lecha Wałęsę.

Związek zawodowy od samego początku był wielkim ruchem społecznym, który zatrząsł posadami rządów komunistycznych w Polsce. Szacuje się, że w latach 1980–1981 do „Solidarności” zapisało się 10 milionów osób. „Solidarność” otwarcie nie kwestionowała obowiązującego w Polsce systemu. Jednak pojawienie się niekontrolowanej przez władze siły społecznej było na dłuższą metę nie do zaakceptowania dla rządzącej krajem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i państw bloku radzieckiego. Kolejne miesiące 1981 r. upłynęły pod znakiem zaostrzającego się konfliktu między niedemokratyczną władzą a głoszącą wolnościowe postulaty „Solidarnością”. „Polska rewolucja” przyciągała uwagę całego świata i coraz silniej wpływała na politykę międzynarodową wielkich mocarstw. Podjęte jeszcze w 1980 r. przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego pod wpływem nacisków radzieckich nabrały tempa w 1981 r.

13 grudnia 1981 r. w ciągu kilku godzin zatrzymano tysiące zaskoczonych działaczy „Solidarności”, w tym większość jej przywódców. Do końca 1982 r. przez obozy internowania przeszło około 10 tysięcy ludzi. Przeciwno stanowi wojennemu spontanicznie strajkowało wiele załóg w całym kraju. 16 grudnia 1981 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”, gdzie do strajkujących górników milicja otworzyła ogień, zginęło dziewięć osób. Z pracy i życia publicznego usuwano osoby zaangażowane w „Solidarność” przed wprowadzeniem stanu wojennego. Przez następne lata kontynuującym w podziemiu działalność związkową groziły konfiskaty, aresztowania i wysokie kary więzienia. Wiele osób musiało się ukrywać. Do połowy 1984 r. roku więziono siedmiu przywódców „Solidarności” i czterech członków byłego Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR”.

Mimo represji w całym kraju zaczęły się odradzać tajne struktury związku. W zakładach pracy działalność podtrzymywały tajne komisje zakładowe, w większych skupiskach „Solidarności” powstawały podziemne kierownictwa regionalne. Do najsilniejszych ośrodków oporu

należały Warszawa, Wrocław, Gdańsk i Kraków. 22 kwietnia 1982 r. powołano Tymczasową Komisję Koordynacyjną NSZZ „Solidarność” – konspiracyjne kierownictwo związku w zastępstwie władz statutowych. Do jej czołowych postaci należeli m.in. szef konspiracyjnego Regionu Mazowsze Zbigniew Bujak, kierujący dolnośląskim podziemiem Władysław Frasyniuk i przedstawiciel gdańskiej „Solidarności” Bogdan Lis.

W latach 1982–1989 – zgodnie z ogłoszonym przez „Solidarność” programem budowy społeczeństwa podziemnego – na szeroką skalę rozwinęła się działalność niezależna. Niezliczona liczba ulotek i znaczków, kilka tysięcy wydanych poza cenzurą książek i tytułów prasowych, konspiracyjne radiostacje powstające w regionach tworzyły drugi obieg informacji, ogarniający cały kraj. Wyrazem masowego poparcia dla „Solidarności”, niszczonej przez władze, były coroczne manifestacje 1 i 3 maja oraz 31 sierpnia. Organizowane w dużych miastach kraju skupiały tysiące sympatyków „Solidarności”, były gwałtownie tłumione przez milicję. Wolnościowe dążenia „Solidarności” spotkały się z dużym uznaniem w całym demokratycznym świecie, czego najbardziej spektakularnym dowodem było przyznanie Lechowi Wałęsie pokojowej Nagrody Nobla w 1983 r. Dla podziemia w Polsce napływała też znaczna pomoc z Zachodu.

Związek odegrał decydującą rolę w upadku komunizmu w Polsce i całym regionie. W 1989 r. doszło do negocjacji przy Okrągłym Stole między opozycją a władzą (6 lutego – 5 kwietnia 1989 r.). Przeprowadzone na mocy porozumień Okrągłego Stołu częściowo demokratyczne wybory 4 czerwca 1989 r. były punktem zwrotnym w najnowszej historii Polski. Sukces wyborczy „Solidarności” przyspieszył rozkład PZPR i doprowadził do powołania pierwszego w tej części Europy rządu z niekomunistycznym premierem Tadeuszem Mazowieckim. Przemiany w Polsce i zachodzące równoległe w Związku Radzieckim wywołały lawinę protestów społecznych przeciw reżimom komunistycznym w innych krajach. Zaledwie dwa miesiące po powołaniu rządu Mazowieckiego upadł mur berliński, będący silnie strzeżonym pasem umocnień, rozdzielającym miasto na część zachodnią i wschodnią, symbol podziału Niemiec i Europy na dwa wrogie obozy. Również w listopadzie 1989 r. miała miejsce „aksamitna rewolucja” w Czechosłowacji, która w ciągu paru dni doprowadziła do pokojowej zmiany władzy.

17 kwietnia 1989 r. – po ponad siedmiu latach nielegalnej działalności – Sąd Wojewódzki w Warszawie ponownie zarejestrował NSZZ „Solidarność”. Koniec komunizmu w Polsce, przypieczętowany w 1990 r. wyborem przewodniczącego „Solidarności” Lecha Wałęsę na prezydenta Rzeczypospolitej, zamknął historyczny etap w dziejach związku.

Oryginalne drewniane tablice, na których w 1980 r. zostały spisane żądania strajkujących, zostały wpisane 16 października 2003 roku na Światową Listę Dziedzictwa Kulturowego UNESCO pt. „Pamięć Świata”.